

թիւն ունին: Միայն օծեալ մանկան առաջին լուսացումը կարելի է աւելի դրոշմին հետ կապել: Նմանապէս քառասնօրէին օրհնութիւնը, որ այժմ շատ տեղեր խափանուած է, ո՛չ մկրտութիւնէն և ո՛չ դրոշմումէն կը հաշուուի, այլ բնական ծնունդին օրէն և պարզապէս հրէական սրբութիւններէն է փոխանցուած:

434. ՅԱՐԱԿԻՑ ՌԻԻԴ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒ-ԹԻԻՆՆԵՐԻ. — Յառուկ զգեստն ալ, որ սպիտակ պէտք է ըլլայ, և գլուխին նաւթաբլ, մկրտեալին կամ անոր տեղ կնքահօր ձեռքի մօմեղէնները, այս ամէնը յարակից են մկրտութեան, ինչպէս իր տեղը ըսինք թէ նորակնունքները սպիտակ զգեստներ հագած եկեղեցին կը մնային ութը օր: Բայց որովհետեւ դրոշմը մկրտութեանէն իշտ անրածան էր, կարելի է ըսել թէ սրբութեան և պատուոյ նոյն կանոնը և նոյն նշանները կը կատարուէին դրոշմի համար եւս: Նոյնը պէտք է ըսել նաեւ կնքահօր համար, որ դրոշմի համար եւս կը պահանջուի ու անոր պայմանները, պաշտամունքը և գործողութիւնը համանման են մկրտութեան հետ: Լատինները երկու խորհուրդները բաժնելով, կնքահայրն ալ կը ըստեն, իոկ մեր մէջ, քանի որ երկուքն ալ միտասին կը կատարուին, կնքահայրերը տարբերելու առիթը չընծայուեցաւ արդէն:

435. ԽԱՂԱՂՈՒԹԻԱՆ ՈՂՋՈՅՆԸ. — Օծումներէն յետոյ, խորհուրդին պաշտօնեան կ'ողջունէ դրոշմաւը հոգեւոր ողջոյնով և կ'ըսէ. «Խաղաղութիւն ընդ քեզ, փրկեալդ Աստուծոյ, խաղաղութիւն ընդ քեզ, օծեալդ Աստուծոյ: Նոյն ողջոյնը ունի նաեւ Լատին ծէսը սա բառերով. «Խաղաղութիւն ընդ քեզ», միայն թէ այդ ըսած վայրկեանին եպիսկոպոսը թեկն ապտակ մը կը դնէ դրոշմաւին երեսին, ինչպէս խորհուրդին ալ կը նշանակէ: Ապտակի այս արարողութիւնը նոր է և սկսած է այն առիւնէն, երբ Դրոշմը անոնց մէջ անջատուեցաւ Մկրտութեանէն ԺԲ. դարուն: Ու թէև իրենք զայն խորհրդաբար մեկնելով կ'ըսեն թէ նշան է համբերութեան և ներողութեանց մէջ արիւնթեան, բայց իրապէս անիկա փո-

Տ Ի Ր Ա Մ Ա Յ Ր Ը

(Ծննդեան 2000 ամեակին առիթով)

Կինը, որուն ծննդեան երկհազարամեակը զուգարկեցեալ այս տարուան — կաթողիկե եկեղեցին պատշաճ հանդիսութիւններով պանծացուց այս առիթը Ս. Երկրին մէջ — մին է աշխարհի պատմութեան ու մարդկութեան ճակատագրին վրայ ամենէն խոր ու բարբար ազդեցութիւնը գործած արարածներէն, որուն վրայ փայլեցան մարդը իր Արարչին նմանատիպ հանդիսացնող բոլոր առաքելութիւնները, նկարագրի բոլոր բարեմասնութիւնները:

Սէբը, համբերութիւնը, հաւատքը, հնազանդութիւնը, հաւատարմութիւնը, ծառայասիրութիւնը — մի մէկը թուել բարձր այս յատկանիշներէն, որոնց վաշտութիւնը կու գայ մեզի Նոր կտակարանի էջերէն, ինչպէս սերունդներու քնքով հաւատքովը մեզի փոխանցուած անսուտ աւանդութիւններէն:

Բոլոր հին ու առաքելական եկեղեցիներու կողմէ մեծապէս բարեբանուած է բացառիկ ու զերազանց այս կիին ու մայրը, զոր ինքն իօկ, մարգարէական անխաբ յայնապատեմութեամբ մը գուշակած էր երբ այցի — օգնութեան — էր դուրսը իր նման հրաշալի ու անսովոր պայմաններու մէջ մայրութեան պատիւին արժանացած իր զարմուհիին: «Այսուհետեւ երանեսցեն ինձ ամենայն ազգք»:

խանցուած է միջնադարեան ժամանակներու տապալտական արարողութիւններէն, զի երբ ասպետներուն զատապետները իրենց խումբին մէջ մէկը կ'առնէին, սուրբ անոր յանձնած առեւ թեթեակի կ'ապտակէին զինք ի նշան իշխանութեան, որուն կ'ենթարկուէր ան այդ վայրկեանին:

ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐԳԵՅՍ. ՕՐԲԱՆԵԱՆ
(Վերջ՝ 42)

Պարապ տեղը չէ որ թէ՛ Արեւելեան և թէ՛ Արեւմտեան Եկեղեցիներու Տօնացոյցներուն մէջ բազմաթիւ են անոր նուիրուած աստիճանը, բազմաթիւ ու բացառաբար գրաւիչ՝ անոր ընծայուած աղօթքներն ու շարականները, բազմաթիւ ու հոյաշէն՝ անոր անուան ձօնուած տաճարներն ու որբարանները, բազմաթիւ՝ անոր անուանովը (կամ անոր այլազան տարբերակներով) ու ստորագրելիներովը, մանաւանդ մեր ժոյղովորականներն ու կնքուածները:

Ըսինք թէ բոլոր առաքինութիւնները փայլեցան Ս. Կոյսի վրայ: Բայց, ինչպէ՞ս սահմանել առաքինութիւնը, կամ, այլ խօսքով, ինչպէ՞ս բնորոշել առաքինի անհատը: Արդեօք Աստուծոյ Տունէն անպակաս ժամապաշտն է ան, թէ ոչ սիրտն ու քսակը անկարին ու չքաւորին դէմ միշտ բաց անհատը, իր ասպարէզին նըւերով, իր գործին հետ նոյնացած կամ իր ընտանիքէն ու ազգականներէն զատ, աւելի լայն շրջանակներու հետ ալ սիրով կապուած ու անոնց նկատմամբ զգոցութեան գերազանց ապացոյցը տուած պարտաճանաչ ու հաւատարիմ արարածը: Բոլոր այս կարգի մարդերը դուցէ, բայց բոլոր այս յատկանիշերը իր նկարագրովը ցոլացնող երանելի վատահարաւ:

Քրիստոսեան կարելի է նմանցնել ուսանողի մը, որուն յաջողութիւնը պայմանաւոր է լրիւ ճանաչումովը իրեն աւանդուած նիւթերուն, այլ խօսքով՝ երբ 100 ի վրայ 100 է իր բերած նիշը: Զանցում մը, թերացում մը, թեթեւ սխալ մը — և ահա կորսուած է առիթը տարիներու իր վատապակ պօսակող վկայագիրը ստանալու: Այո, կ'ընդունինք թէ խիստ է իր աշակերտներէն այսպիսի պայմաններ պահանջող վարժապետը կամ դասախօսը, բայց արդար է նոյն ատեն, մանաւանդ երբ նորահասներուն մէջ կ'ուզէ տեսնել իր գործակիցն ու յաջորդը:

Ասկէ զատ, բոլոր առաքինութիւնները իրար եկած կարելի է նմանցնել կամարի մը, չէնքի մը սիւները վեր բռնող: Ամէն քար այդ կառոյցին մէջ ունի իր գերն ու տեղը: Որեւէ քարի մը խախտումը կրնայ ճեղք մը յառաջացնել, որ կրնայ յանգիլ չէնքի փլուզման:

Ի վերջոյ, պէտք չէ մոռնալ թէ արդարեան ու կատարեալներն են միայն որոնք կրնան մօտենալ Գերագոյն Արդարին ու կատարեալին:

Ն * *

Վերադառնալով Տիրամօր, ան բոլոր առաքելական Եկեղեցիներուն կողմէ նըկատուած է որպէս մեծագոյն և ամենէն ազդու բարեխօսը մարդկութեան համար: Եւ բնական է որ այդպէս լինէր, քանզի փրկիչը իր որովայնին մէջ կրելէ, անոր մայրութեան արժանանալէ աւելի ինչ մեծ պատիւ ու փառք կարելի է երեւակայել, Եկեղեցւոյ Մայրն է ան, ու գիտեմք թէ մայրութիւնը հոմանիշ է սիրոյ ու գութի: Բոլոր սուրբերէն առաջ յայտնի, մեր Եկեղեցին ալ անոր բարեխօսութիւնը կը հայցէ շարունակ — «Սրբուհւոյ Աստուածածնին բարեխօսութեամբ» քանի՞ անգամ յիշուած է մեր ժամագրքին մէջ, ճիշդագրկատար Ս. Աստուածածնին կոչուածով քանի՞ Եկեղեցիներ ունեցած ենք և ունինք, և ուրիշ ո՞ր սուրբը պատուած ենք այդ մակդիրով: Լուրտի, Ֆաթիմայի և վերջերս Ետեկօսլաւիոյ մէջ իր երևումները գերագոյն ապացոյցները չեն միթէ այն սիրոյն ու հոգածութեան, զոր մայրական սիրտ մը միայն կրնայ ունենալ ճակատագրէն ու կեանքի դժոյգակ պայմաններէն առւայտող ու տաղանջահար իր հոգեւոր որդիներուն նկատմամբ:

Արգարեւ, այսօրուած մարդկութիւնը որքանով աւելի պէտքը ունի Տիրամօր բարեխօսութեան:

Գիտնանք ուրեմն, Ս. Կոյսին օրինակով, մեր մէջ իրարու շաղախել քրիստոնէական առաքինութիւնները, նկարագրի բարեմասնութիւնները, քալելու համար անոր օրինակով Վիշտերու կայանն այս կեանքէն դէպի անմահութիւն, տխուր ու մեծ մահէն՝ դէպի նոր ու լուսաւոր կեանք:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻՋԵԱՆ